

Національна ідея як основа політичної міфології України

Тетяна А. Ковалевська 1*

¹ Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна). Аспірантка

* Автор-кореспондент, e-mail: amortenzia23@gmail.com

СТАТТЯ

АНОТАЦІЯ

Дослідниця

DOI:

[10.70651/3041-2498/2025.2.01](https://doi.org/10.70651/3041-2498/2025.2.01)

Авторське право

© 2025 автора

Цей твір ліцензовано на умовах Ліцензії Creative Commons «Із Зазначенням Авторства – Некомерційна 4.0 Міжнародна» (CC BY-NC 4.0).

У статті здійснено системний аналіз української національної ідеї як фундаментального чинника політичної міфології України. Досліджено концептуальні підходи до визначення національної ідеї, її структурні характеристики та функціональне значення в суспільно-політичних процесах. Визначено роль національної ідеї у формуванні колективної ідентичності, мобілізації суспільства, забезпеченні його консолідації в умовах внутрішніх трансформацій та зовнішніх викликів. Особливу увагу приділено механізмам міфологізації національної ідеї, її відображенню в політичній комунікації, ідеологічних конструктах, інформаційних кампаніях та цифровому просторі. Розглянуто вплив політичної міфотворчості на наративну структуру національної ідеї, її адаптацію до історичних і соціокультурних контекстів. Здійснено критичний аналіз класичних концепцій української національної ідеї, представлених у працях М. Драгоманова, Д. Донцова, В. Липинського, М. Грушевського, М. Міхновського, та сучасних досліджень цієї проблематики. Виокремлено основні підходи до визначення української національної ідеї, зокрема державницький, аксіологічний, консолідуючий та європоцентричний. Визначено, що ці підходи не є взаємовиключними, а, навпаки, взаємодоповнюють один одного, що зумовлює багатовекторний характер української національної ідеї. Окремий акцент зроблено на трансформації української національної ідеї в умовах війни з росією. Розглянуто процес її міфологізації як мобілізаційного чинника, що формує героїчні наративи, укріплює національну ідентичність і сприяє згуртуванню суспільства перед загрозами зовнішньої агресії. Зроблено висновок, що українська національна ідея є динамічним концептом, який адаптується до змінних історичних обставин, виконує інтеграційну та мобілізаційну функції та залишається ключовим елементом політичної міфології України. Перспективним напрямом подальших досліджень визначено розробку теоретичних засад універсальної моделі української національної ідеї, здатної забезпечити цілісність політичної нації та ефективно реагувати на виклики глобалізованого світу.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

національна ідея, політична міфологія, міфотворчість, нація, ідеологія, цінності, українська національна ідея, колективна ідентичність.

e-ISSN 3041-2498

Public Management and Policy

<https://www.eu-scientists.com/index.php/pmap>

National Idea as the Basis of the Political Mythology of Ukraine

Tetiana Kovalevska 1*

¹ Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine), PhD Student

* **Corresponding Author**, e-mail: amortenzia23@gmail.com

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Research Article

DOI:
[10.70651/3041-2498/2025.2.01](https://doi.org/10.70651/3041-2498/2025.2.01)

Copyright © 2025
by author

This is an open access journal and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0)

The article presents a systematic analysis of the Ukrainian national idea as a fundamental factor in the political mythology of Ukraine. The conceptual approaches to defining the national idea, its structural characteristics, and its functional significance in socio-political processes are explored. The role of the national idea in shaping collective identity, mobilizing society, and ensuring its consolidation in the context of internal transformations and external challenges is identified. Special attention is paid to the mechanisms of mythologization of the national idea, its reflection in political communication, ideological constructs, information campaigns, and the digital space. The influence of political myth-making on the narrative structure of the national idea, its adaptation to historical and socio-cultural contexts, is also examined. A critical analysis of the classical concepts of the Ukrainian national idea, as presented in the works of M. Drahomanov, D. Dontsov, V. Lypynsky, M. Hrushevsky, M. Mikhnovsky, and contemporary studies on the topic, is provided. The main approaches to defining the Ukrainian national idea are distinguished, including the state-building, axiological, consolidating, and Eurocentric approaches. It is concluded that these approaches are not mutually exclusive but, on the contrary, complement each other, which determines the multi-vector nature of the Ukrainian national idea. A special emphasis is placed on transforming the Ukrainian national idea in the context of the war with Russia. The process of its mythologization as a mobilizing factor is examined, as it forms heroic narratives, strengthens national identity, and promotes societal cohesion in the face of external aggression threats. It is concluded that the Ukrainian national idea is a dynamic concept that adapts to changing historical circumstances, performs integration and mobilization functions, and remains a key element of Ukraine's political mythology. A promising direction for future research is the development of theoretical foundations for a universal model of the Ukrainian national idea, capable of ensuring the integrity of the political nation and effectively responding to the challenges of the globalized world.

KEYWORDS

national idea, political mythology, myth-making, nation, ideology, values, Ukrainian national idea, collective identity.

1. Вступ

Після розпаду соціалістичної системи та проголошення незалежності України перед суспільством постала необхідність формування нових смислів та ідей, які б стали основою для консолідації нації. Українська національна ідея, що визначає ключові цінності та мету народу, перетворилася на один із центральних елементів політичної міфології країни. У сучасному інформаційному просторі вона виконує не лише інтеграційну функцію, а й слугує основою для формування політичних нарративів, що впливають на суспільну думку.

Особливої актуальності ця проблема набула в умовах геополітичних викликів та війни з росією. Політичні сили, медіа та соціальні мережі активно використовують національну ідею у своїй риторичі, створюючи міфи, що формують уявлення про українську державність, історичну місію народу та його боротьбу за незалежність.

Однак, відсутність єдиного розуміння української національної ідеї та її змісту призводить до виникнення альтернативних версій цього міфу, що ускладнює процес консолідації суспільства. Політичні групи використовують її для мобілізації населення, іноді – для розділення суспільства на протилежні табори. Тому необхідно здійснити комплексний аналіз того, як національна ідея стає основою політичної міфології України, які механізми її конструювання та які наслідки це має для суспільного розвитку.

2. Огляд літературних джерел

Питання розвитку національної ідеї досліджували С. Вовканич, О. Забужко, Р. Коршук, І. Кресіна, В. Лісовий.

Разом із тим, концепція політичної міфології та її вплив на суспільну свідомість досліджується в працях таких світових і українських учених, як Е. Кассіпер, К. Леві-Строс, Р. Барт, М. Еліаде, Ю. Лотман, В. Пропп, Б. Малиновський, К. Гірц, О. Фрейденберг.

Проблеми розвитку національної ідеї в Україні, зокрема у контексті сучасних політичних та соціальних процесів, досліджені недостатньо. Це пов'язано з тим, що в Україні існує багато факторів, які впливають на формування національної свідомості, а концепція національної ідеї все ще потребує більш глибокого осмислення. Однак, зважаючи на динамічність суспільно-політичних змін, а також різноманітність підходів до інтерпретації національної ідеї, дослідження проблем і перспектив розвитку національної ідеї в Україні залишатимуться актуальними протягом тривалого часу.

3. Постановка завдання

Метою статті є аналіз та систематизація основних підходів до визначення української національної ідеї як фундаменту політичної міфології України. Дослідження спрямоване на розкриття зв'язку між національною ідеєю та процесами політичної міфотворчості, визначення її ролі в суспільному та політичному дискурсі

4. Методи та матеріали

Основними джерелами інформації дослідження є наукові праці вчених у галузі політології, історії, соціології, а також інтернет-матеріали та дослідження автора.

Методи дослідження включають аналіз наукової літератури, порівняльний аналіз концепцій української національної ідеї, геополітичне спостереження, синтез понятійних визначень і системний аналіз політичних міфів. Використано також методи дискурсивного аналізу для вивчення впливу політичної комунікації та інформаційних кампаній на національну ідею.

5. Результати та обговорення

Міфологія є інтегративним феноменом, що формується в процесі колективного самоусвідомлення, де міф виступає основним інструментом для інтеграції індивідів у соціум і створення стійкої культурної ідентичності. Відповідно до цього, політична міфологія України,

яку можна розглядати як частину загальної національної міфології, бере на себе важливу роль у формуванні політичних наративів, що визначають уявлення про національну ідентичність, історичну місію та мету українського народу.

Міфи виступають в якості базових компонентів, на яких будується національна ідея, і вони, у свою чергу, сприяють її міфологізації. Міфологія, що складається з певних символів, архетипів та героїв, стає основою для формування колективної свідомості, на яку спираються національні політичні наративи. Така міфологія не лише обґрунтовує національну самосвідомість, а й організовує суспільний простір, створюючи певну візію майбутнього, що відображає цінності нації.

Важливим аспектом є те, що національна ідея, не будучи сталим та однозначним поняттям, піддається постійній міфологізації та інтерпретації в різних історичних умовах. Це дозволяє певним політичним силам маніпулювати значенням національної ідеї, використовуючи її як інструмент мобілізації суспільства, створюючи нові міфи або змінюючи старі, відповідно до своїх політичних цілей.

Міфологізація національної ідеї є не тільки відображенням історичних реалій, але й способом їх інтерпретації, що дозволяє зберегти певні соціальні та політичні уявлення в пам'яті нації. Наприклад, міфи про боротьбу за незалежність, героїчні постаті, образи «мучеників» чи «визволителів» використовуються для підкреслення певної ідеології, що в свою чергу впливає на політичні наративи сучасності.

Отже, національна ідея, як частина політичної міфології, не є чимось абстрактним чи незмінним. Вона є результатом активного процесу міфотворчості, що адаптується до змінюваних реалій, відповідаючи на виклики часу та потреби у формуванні єдиного наративу для нації.

Міф як інтегративний феномен можна розглядати як форму колективної свідомості. Міфологія виникає як родова свідомість, де людина в первісному світі існує як невід'ємна частина роду [2].

Це розуміння міфу підкреслює його роль у формуванні соціальної структури та культурної ідентичності. Міфи в цьому контексті допомагають пояснювати соціальні норми, традиції та звичаї, забезпечуючи єдність і стабільність у суспільстві.

У соціальному контексті міф може бути оповіддю про важливі події з історії соціальної групи, такі як стосунки з природою, оволодіння територіями, інституції, герої, вороги, лідери тощо. Це розуміння міфу як основи колективного самоусвідомлення підкреслює його значення в культурному та соціальному контексті [17]. Міфи стають частиною історичної пам'яті та ідентичності групи, забезпечуючи збереження важливих культурних наративів і символів.

Національна ідея є невід'ємною частиною міфологічного процесу формування народу та його державності, оскільки через міф народ отримує можливість усвідомити свою єдність та важливість у загальносвітовій історії. Міфи, які оточують національну ідею, допомагають створити образ монолітної спільноти, що має своє місце в історії та культурі, що сприяє зміцненню колективної ідентичності та розвитку державності.

Поняття національної ідеї зародилося та отримало теоретичне обґрунтування ще у XVIII–XIX століттях, коли відбувалося формування численних національних держав. Воно безпосередньо пов'язане з вибором нацією власного шляху розвитку, визначенням її ролі та місця у світі як реакції на історичні виклики.

Р. Коршук наголошує, що термін «національна ідея» нерозривно пов'язаний із модернізацією національних рухів і прагненням народів до самовизначення. В історичній перспективі її виникнення варто пов'язувати з подіями Великої французької революції [9].

Більшість науковців трактують національну ідею широко — як соціально-політичний, морально-етичний та психологічний феномен, що об'єднує громадян різних національностей у межах єдиної держави.

Існує й альтернативний погляд: національну ідею розглядають як ключовий концепт, що забезпечує єдність дій різних соціальних груп. Досить поширеною є думка про її роль як інтегративного фактора суспільного розвитку країни [16].

Часто під національною ідеєю мають на увазі ідею нації як поліетнічної спільноти, яка проживає на спільній території і має загальне громадянство. Мається на увазі певний акумулятор прогресивних національних програм, політичних ідей, гасел, цінностей. Тобто для них національна ідея визначає теоретичні основи національної самосвідомості [10].

Важливо зазначити, що національна ідея поєднує в собі три основні компоненти:

- усвідомлення спільного минулого, спільної історії;
- усвідомлення спільного майбутнього (мета нації);
- чинник соціальної дії, зумовлений як усвідомленням спільного минулого, так і усвідомленням єдиної для всієї нації мети в майбутньому.

Всі три складові взаємопов'язані та нерозривні [4].

Національна ідея є ключовим концептом, що визначає процес самопізнання та самоствердження нації. Вона формується на основі колективного усвідомлення спільної історичної долі, культурної ідентичності та прагнення до єдності задля досягнення суспільно значущих цілей.

Ф. Медвідь припускає, що термін «українська ідея» вперше запровадив П. Куліш, розглядаючи його як спосіб осмислення людиною своєї етнічної приналежності, духовних традицій та культурного коріння [14].

На думку О. Забужко, інтелектуальні засади української ідеї почали формуватися у другій половині XIX — на початку XX століття. Вона вбачає її виникнення на перетині таких дисциплін, як історіософія, етнопсихологія, культурологія, історія філософії та релігієзнавство [10].

Р. Коршук, своєю чергою, акцентує на тому, що початок становлення української національної ідеї слід відносити до кінця XVIII — початку XIX століття. Він пов'язує цей процес із колоніальним статусом українських земель та боротьбою за національну суб'єктність [9].

На ранніх етапах розвитку українська національна ідея була спрямована на утвердження українців як окремої самобутньої нації. У цьому контексті значний внесок зробили такі діячі, як Т. Шевченко, М. Костомаров, І. Нечуй-Левицький, І. Франко, Л. Українка, Б. Грінченко, П. Грабовський, Ю. Бачинський, чії праці заклали ідейні основи національного самоусвідомлення.

Аналізуючи різні концепції української національної ідеї, варто звернути увагу на погляди М. Міхновського. У своїй праці «Самостійна Україна» він визначає ключовим завданням українського народу боротьбу за незалежність, що, на його переконання, становить основу національної ідеї: «Одна, єдина, нероздільна, вільна, самостійна Україна від гір Карпатських аж по Кавказькі» [15].

У зверненні до російського міністра внутрішніх справ Д. Сіпягіна Міхновський наголошував на необхідності здобуття національної та політичної свободи для України, навіть якщо це спричинить радикальні зміни: «Українська нація мусить добути собі свободу, хоч би захиталась ціла росія. Мусить добути своє визволення з рабства національного й політичного, хоч би полилися ріки крові» [11, с. 25].

М. Драгоманов пропонував більш збалансований підхід до визначення національної ідеї, наголошуючи на необхідності інтеграції таких принципів, як державність, соборність і суверенітет. Він підкреслював важливість поєднання націоналістичних ідей із ліберальними політичними цінностями, що, на його думку, сприятиме гармонійному розвитку української нації [4, с. 293].

Д. Донцов, своєю чергою, трактував національну ідею через призму ідеї «суверенності» українців, що, на його переконання, передбачало не лише політичне, а й економічне домінування нації у власній державі. Він наголошував на її революційному характері, вбачаючи в ній не лише прагнення до влади, а й активну боротьбу за неї: «Така повинна бути наша національна ідея: всеобіймаюча, виключна, яскрава, якої гаслом є не спочинок і уживання, лиш акція і воля до влади над відірваними засадами, над чужою ідеєю, над власним оточенням, над „обставинами“, над усім часовим і поодиноким» [3, с. 408–409].

В. Липинський розглядав українську національну ідею як спільну концепцію, що забезпечує незалежність держави, оскільки саме суверенітет є ключовою умовою існування української нації. На його думку, процес утвердження національної ідеї є водночас процесом консолідації українського суспільства [11, с. 3–4].

Дослідник наголошував, що національна ідея здатна активізувати етнографічну масу лише за умови її поєднання з ідеєю суверенності українського народу [12].

Слід зауважити, що всі розглянуті мислителі, формулюючи свої концепції національної ідеї, значною мірою залежали від зовнішньополітичних обставин свого часу. Оскільки їхньою кінцевою метою було утвердження незалежної української держави, ці підходи можна

класифікувати як державницькі. Водночас після проголошення незалежності України у 1991 році їхня актуальність суттєво знизилася.

Після здобуття державної незалежності питання формування сучасної української національної ідеї продовжували досліджувати такі науковці, як А. Фартушний, О. Гринів, М. Степико, В. Пасічник, С. Вовканич, М. Козловець та інші.

Більшість дослідників приходять до висновку, що національна ідея, яку б поділяли всі українці ще не сформована. Здебільшого в роботах сучасних науковців беруться до уваги питання шляхів формування та пошуків змісту української національної ідеї.

У вітчизняній політичній науці поширеним є аксіологічний підхід до визначення української національної ідеї. Багато сучасних дослідників визначають її через найважливіші цінності українського народу.

Дослідник С. Вовканич виокремлює ключові загальнонаціональні інтереси, які відображають основні пріоритети української національної ідеї:

- соборність України;
- утвердження національної ідентичності;
- створення держави, що відповідає гідності людини, нації та цивілізованого світу [22].

Схожої концепції дотримується й Ю. Калиновський, який наголошує на необхідності формування української національної ідеї на основі таких фундаментальних цінностей, як соціальна справедливість, правова рівність громадян, свобода особистісного вибору, збереження національно-культурних традицій українського народу та етнічних спільнот, що проживають на території держави. Крім того, він підкреслює важливість демократичних засад у суспільному житті та морально-етичних норм у соціальних відносинах [7, с. 100].

У межах ціннісного підходу варто підкреслити, що українська національна ідея має персоналістський характер, оскільки в її основі лежить пріоритет особистості як найвищої цінності [1; 8].

Значну роль відіграє також консолідаційний підхід, згідно з яким національна ідея покликана сприяти єднанню суспільства. Це особливо актуально для сучасної України, де соціальна структура залишається неоднорідною через відмінності в поглядах між мешканцями західних і східних регіонів, представниками різних релігійних конфесій, політичних течій та ідеологічних спрямувань.

Прихильники цього підходу наголошують, що сучасна українська національна ідея має слугувати об'єднавчим чинником, спрямованим на формування єдиної політичної нації. Вона повинна виконувати функцію інтеграції суспільства, сприяти подоланню розбіжностей між регіонами, що історично формувалися за лініями Захід – Схід та Північ – Південь (зокрема, між Київською агломерацією та південними регіонами, такими як Крим та Одещина) [20, с. 199].

Згідно з консолідаційним підходом, подолання суспільних розбіжностей вимагає відмови від концепції «титульної нації», оскільки її впровадження лише загострює розкол у багатоетнічному українському суспільстві [19, с. 8].

Окремий напрям досліджень національної ідеї пов'язаний із європейською орієнтацією України. Його витоки можна знайти ще у працях М. Грушевського, який підкреслював, що українцям притаманні такі психологічні риси, як почуття гідності, любов до природи, прагнення до порядку та охайності. Саме ці якості, на його думку, зближують український народ із цінностями західноєвропейської культури [5].

Прихильники європейського вектора розвитку спираються на ідеї Й. Гердера, який свого часу передбачав, що Україна може стати новим осередком культурного відродження, аналогічним до античної Греції [18].

Варто зауважити, що концепція європеїзації українського суспільства передбачає не лише прагнення до вступу в Європейський Союз, а й формування в Україні європейських стандартів у всіх сферах життя [18].

Згідно з цим підходом, національна ідея України базується на усвідомленні власної ролі як стратегічного форпосту європейської цивілізації на межі зі Сходом. Вона покликана забезпечити не лише захист демократичних цінностей і прав людини, а й сприяти стабільності в регіоні Центрально-Східної Європи [6].

Багато науковців вважають, що політико-юридичне осмислення національної ідеї відображене у статті 1 Конституції України, яка визначає основоположні засади державного

суверенітету та незалежності: «Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава.» [21].

Українська національна ідея, що виражається через цінності, ідеали та мету українського народу, переживає значні зміни в контексті війни росії проти нашої держави. Повномасштабне вторгнення викликало глибоку переоцінку цінностей та пріоритетів українського суспільства, підкресливши важливість національної єдності та патріотизму серед громадян. У цей час національна ідея стала своєрідним міфом, який мобілізує народ до єдності та боротьби, формуючи спільне розуміння своєї мети та місця в історії.

Війна змусила українське суспільство переосмислити свої цінності та погляди на майбутнє країни. Ідея національної єдності стала центральним моментом в українській свідомості, посилюючи моральні та етичні принципи, що об'єднують українців навколо загальної мети – захисту країни від зовнішньої агресії. Цей міф про національну єдність сприяє розвитку колективної ідентичності та підтримує моральний дух народу в боротьбі за незалежність.

Сьогоднішня війна нагадала про важливість національної безпеки та самооборони. Українське суспільство активно включилося в підтримку військових, зміцнюючи військові зусилля та сприяючи розвитку обороноздатності країни. Це сприяло зростанню національного обізнання та патріотичного духу серед українців, які відчують себе активними учасниками військових подій. Міф про героїчну боротьбу за незалежність втілює в собі не лише історичну, але й сучасну боротьбу за свободу.

Підтримка військових та допомога Збройним Силам України через різноманітні ініціативи стали важливими проявами патріотизму та єдності українського народу. Ці дії не лише сприяли підтримці військових, а й відобразили глибоке відчуття громадської відповідальності за долю країни. Вони стали частиною міфу про українську непокірність та здатність до самопожертви в ім'я національних ідеалів.

Українська національна ідея сьогодні виступає як символ опору та відповіді на російську агресію. Вона мобілізує громадян до активної участі в захисті країни та сприяє формуванню національного самосвідомлення та гордості за свою державу. У цей важливий період історії країни українська національна ідея стає динамічним міфом, що визначає долю та майбутнє українського народу.

Національна ідея України в контексті повномасштабної війни включає в себе концепцію останнього форпосту демократії перед російською агресією, захист європейських цінностей та протистояння західної та східної цивілізацій. Україна, яка опинилася на передньому краї цього геополітичного протистояння, виступає символом незламності духу та відданості демократії в умовах військової агресії. Ці цінності переплітаються з ідеалами свободи, рівності та прав людини, що становлять основоположні принципи сучасного європейського суспільства. Україна, яка відстоює свою незалежність та територіальну цілісність, виступає як щит, захищаючи ці цінності від поширення авторитаризму та імперських амбіцій, утверджуючи міф про свою незламність та важливість на міжнародній арені.

6. Висновки

Національна ідея є складним і багатоаспектним феноменом, що визначає систему соціокультурних орієнтирів певної нації. Її основою виступає усвідомлення народом власної цілісності, самоідентифікація через спільний історичний досвід і культурну спадщину. Водночас вона виконує консолідаційну функцію, спрямовуючи суспільство на досягнення спільних цілей. Питання формування української національної ідеї є предметом дослідження багатьох науковців, проте на сьогодні не існує єдиного, загальновизнаного визначення цього поняття.

Міфи, що виникають навколо національної ідеї, відіграють важливу роль у її формуванні, адже вони є символічними конструкціями, що визначають колективну пам'ять і уявлення про націю. Через міфологізацію історичних подій і культурних елементів український народ створює образи та наративи, що укріплюють національну ідентичність і об'єднують суспільство навколо спільної мети. Ці міфи є не тільки елементами культурної спадщини, але й активними інструментами мобілізації в умовах війни, що дають українцям відчуття приналежності до великої історичної місії.

У межах статті здійснено аналіз і класифікацію різних підходів до визначення української національної ідеї, серед яких:

- визнання українців як окремого та самостійного народу;
- державницький підхід, що ставить за мету досягнення суверенітету України;
- аксіологічний підхід, який акцентує увагу на ціннісних основах національної ідеї;
- консолідуєчий підхід, спрямований на об'єднання різних частин суспільства;
- підхід, орієнтований на європейське майбутнє України.

Ці підходи стали важливими інструментами аналізу, що збагатили розуміння української національної ідеї. Вони не лише виявилися суттєвими для наукового дискурсу, але й стали ключовими у формуванні національної свідомості під час війни з росією. Відзначений період став часом, коли різноманітні підходи до національної ідеї об'єдналися в єдину концепцію, що підкреслює важливість національної єдності та патріотизму. Міфи, які виникають в контексті національної ідеї, також додають нові значення та символи, що збагачують національну свідомість і закріплюють відчуття колективної приналежності.

Перспективи подальших досліджень. В українському суспільстві на сьогодні відсутня єдина ідея, яку б підтримували всі громадяни країни, на кшталт ідеї «третього Риму», «другого Єрусалиму», «американської мрії» або «японського дива». Тому перспективними є дослідження щодо формулювання єдиної універсальної формули, яка могла б стати консолідуєчим чинником для української політичної нації. Вивчення міфів у контексті національної ідеї є важливою складовою цього процесу, оскільки вони здатні надати глибший зміст і значення національній свідомості та зміцнити єдність нації.

References

1. Andros, Ye. (2002). Buttia ukraïnskoi liudyny u sviti: antropokulturni parametry osmyslennia [The existence of a Ukrainian person in the world: Anthropocultural parameters of understanding]. *Osvita i upravlinnia*, 5(2), 25–38. (in Ukrainian)
2. Chervak, B. (1996). *Ukrainskyi natsionalizm: doslidzhennia, interpretatsii, portrety* [Ukrainian nationalism: Research, interpretations, portraits]. Drohobych: Vydavnycha firma "Vidrodzhennia". (in Ukrainian)
3. Dontsov, D. (2001). *Tvory. T. 1. Heopolitychni ta ideolohichni pratsi* [Works. Vol. 1. Geopolitical and ideological works]. Lviv: Kalvariia. (in Ukrainian)
4. Drahomanov, M. P. (1991). *Vybrane ("...mii zadum zlozhyty pocherk istorii tsyvilizatsii na Ukraini")* [Selected works ("...my intention to write a history of civilization in Ukraine")]. Kyiv: Lybid. (in Ukrainian)
5. Hrushevskiy, M. (1991). *Khto taki ukraïntsi i choho vony khochut?* [Who are Ukrainians and what do they want?]. Kyiv: Znannia Ukrainy. (in Ukrainian)
6. Hryniv, O. (2001). Ukrainska natsionalna ideia yak problema nauky [The Ukrainian national idea as a scientific problem]. *Etnichna istoriia narodiv Yevropy*, (9), 4–8. http://nbuv.gov.ua/UJRN/eine_2001_9_3 (in Ukrainian)
7. Kalynovskyi, Yu. (2016). Natsionalna ideia yak tsinnisna determinant derzhavotvorchoho protsesu v Ukraini [The national idea as a value determinant of the state-building process in Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Yurydychna akademiia Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho». Serii: Filosofiia, filosofiia prava, politolohiia, sotsiolohiia*, 1(28), 98–105. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnyua_2016_1_12 (in Ukrainian)
8. Korshuk, R. (2005). *Osoblyvosti natsionalnoi idei v politychnykh kontseptsiiakh ukrainskoho ta rosiiskoho konservatyzmu* [Peculiarities of the national idea in the political concepts of Ukrainian and Russian conservatism] (Doctoral dissertation, Taras Shevchenko National University of Kyiv). (in Ukrainian)
9. Korshuk, R. (2011). *Etnopolitohiia: Navchalnyi posibnyk* [Ethnopolitology: A textbook]. Kyiv: Alerta. (in Ukrainian)
10. Kresina, I. O. (1999). *Ukrainska natsionalna svidomist u konteksti suchasnykh politychnykh protsesiv* [Ukrainian national consciousness in the context of modern political processes] (Doctoral dissertation). Kyiv. (in Ukrainian)
11. Krysachenko, V. S., Stepiko, M. T., Vlasiuk, O. S., & Others (2004). *Ukrainska politychna natsiia: heneza, stan, perspektyvy* [Ukrainian political nation: Genesis, state, perspectives]. Kyiv: NISD. (in Ukrainian)
12. Lypynskiy, V. (1995). *Lysty do brativ-khliborobiv. Pro ideiu ta orhanizatsiiu ukrainskoho monarkhizmu* [Letters to brothers-farmers. On the idea and organization of Ukrainian monarchism]. Kyiv-Philadelphia: Kyiv-Philadelphia Press. (in Ukrainian)
13. Lypynskiy, V. (2003). *Lystuvannia* [Correspondence]. Kyiv: Smoloskyp; Philadelphia: Eastern European Research Institute. (in Ukrainian)

14. Medvid, F. (2005). Ukrainska natsionalna ideia yak determinant derzhavotvorchkykh protsesiv [The Ukrainian national idea as a determinant of state-building processes]. *Politychnyi menedzhment*, (1), 35–43. http://nbuv.gov.ua/UJRN/PoMe_2005_1_6 (in Ukrainian)
15. Mikhnovskiy, M. (2002). *Samostiina Ukraina* [Independent Ukraine]. Kyiv: Diokor. (in Ukrainian)
16. Obushnyi, M. (1999). *Etnonatsionalna identychnist v konteksti formuvannia ukrainskoi natsii* [Ethnonational identity in the context of Ukrainian nation formation] (Doctoral dissertation). Kyiv. (in Ukrainian)
17. Politolohichni entsyklopedychni slovnyk. (2004). Kyiv: Heneza. (in Ukrainian)
18. Rudakevych, O. (2018). Ukrainska natsionalna stratehema pochatku XXI stolittia [The Ukrainian national strategy at the beginning of the 21st century]. *Naukovi zapysky Instytutu politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy*, (2), 143–159. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzipiend_2018_2_12 (in Ukrainian)
19. Rudych, F. M. (2011). Politychnyi rezhym v Ukraini: sprobа politychnoho analizu [The political regime in Ukraine: An attempt at political analysis]. *Politychnyi menedzhment*, 2(47), 3–14. https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/rydych_politychnyi.pdf (in Ukrainian)
20. Vaulina, F. (2010). Natsionalna ideia Ukrainy: kompleksnyi vymir [The national idea of Ukraine: A comprehensive dimension]. *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Issues of Political Science*, 16(885), 196–201. <https://periodicals.karazin.ua/politology/article/view/3279> (in Ukrainian)
21. Verkhovna Rada Ukrainy. (1996). *Konstytutsiia Ukrainy* [Constitution of Ukraine]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (in Ukrainian)
22. Vovkanych, S. (2003). "Dim" natsii i hlobalizatsiini tendentsii [The "home" of the nation and globalization trends]. *Visnyk NAN Ukrainy*, (4), 48–58. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnanu_2003_4_8 (in Ukrainian)
23. Zabuzhko, O. (2006). *Filosofiia ukrainskoi idei ta yevropeiskyi kontekst: Frankivskiyi period* [The philosophy of the Ukrainian idea and the European context: The Frankivsk period]. Kyiv: Fakt. (in Ukrainian)